

Πρεσβεία της Ελλάδος στο Ζάγκρεμπ
Γραφείο Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων

ΕΡΕΥΝΑ ΑΓΟΡΑΣ Ο ΚΛΑΔΟΣ ΤΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΣΤΗΝ ΚΡΟΑΤΙΑ

Ζάγκρεμπ, Αύγουστος, 2023

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

A. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΛΑΔΟΥ/ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ	4
A.1 Περιγραφή Κλάδου - Γενικά Χαρακτηριστικά.....	4
A.2 Ιστορική Αναδρομή.....	5
B. ΠΡΟΣΦΟΡΑ	6
B.1 Δομή Παραγωγής	6
B.2 Εξέλιξη αγροτικής παραγωγής.....	7
B.3 Παραγωγική δυναμικότητα κλάδου ελαιοκαλλιέργειας	9
B.4 Κόστος και προοπτικές Παραγωγής	10
Γ. ΖΗΤΗΣΗ.....	10
Γ.1 Μέγεθος αγοράς	10
Γ.2 Αγοραστική συμπεριφορά.....	11
Γ.3 Προοπτικές στην εξέλιξη της ζήτησης	12
Δ. ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ	12
Δ.1 Ροές εμπορίου - εμπορικό ισοζύγιο κλάδου/προϊόντος.....	12
Δ.2 Ανάλυση εξαγωγών- εισαγωγών	13
Δ.3 Δασμολογικό καθεστώς και μη δασμολογικά εμπόδια	15
E. ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ	16
E.1 Δομή αγοράς – Δίκτυα Διανομής – Βαθμός συγκέντρωσης.....	16
E.2 Παρουσία ελληνικών προϊόντων – μερίδιο αγοράς.....	17
E.3 Τιμές λιανικής πώλησης.....	17
E.4 Δυναμική συνθηκών ανταγωνισμού	23
ΣΤ. ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	23
ΣΤ.1 Νομικό πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία του κλάδου	23
Z. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	24
Z.1 Παράγοντες που επηρεάζουν ζήτηση – προσφορά.	24
Z.2 Προοπτικές ελληνικών προϊόντων.....	25

Κατάλογος πινάκων

Πίνακας 1: Εξωτερικό εμπόριο τροφίμων Κροατίας.....	12
Πίνακας 2: Ελληνικές εξαγωγές τροφίμων στην Κροατία.....	13
Πίνακας 3: Εξαγωγές ελληνικών τροφίμων με σημαντική παρουσία σε κροατική αγορά.....	15
Πίνακας 4: Τιμές λιανικής πώλησης ελαιολάδου σε κροατική αγορά...	18
Πίνακας 5: Τιμές λιανικής πώλησης συσκευασμένης ελιάς.....	20
Πίνακας 6: Τιμές λιανικής πώλησης επιλ/νων φρούτων & λαχανικών...	22

Κατάλογος διαγραμμάτων

Διάγραμμα 1: Δομή αγοράς λιανεμπορίου τροφίμων βάσει εσόδων ανά τύπο καταστήματος.....	4
Διάγραμμα 2: Εξέλιξη κροατικής παραγωγής φρούτων/λαχανικών 2019-2021 (τόνοι).....	7
Διάγραμμα 3: Ζωικό κεφάλαιο και πουλερικά 2019-2021 (χιλ.).....	8
Διάγραμμα 4: Εξέλιξη παραγωγής ελαιολάδου 2016-2020 (χιλ. τόνοι)...	9

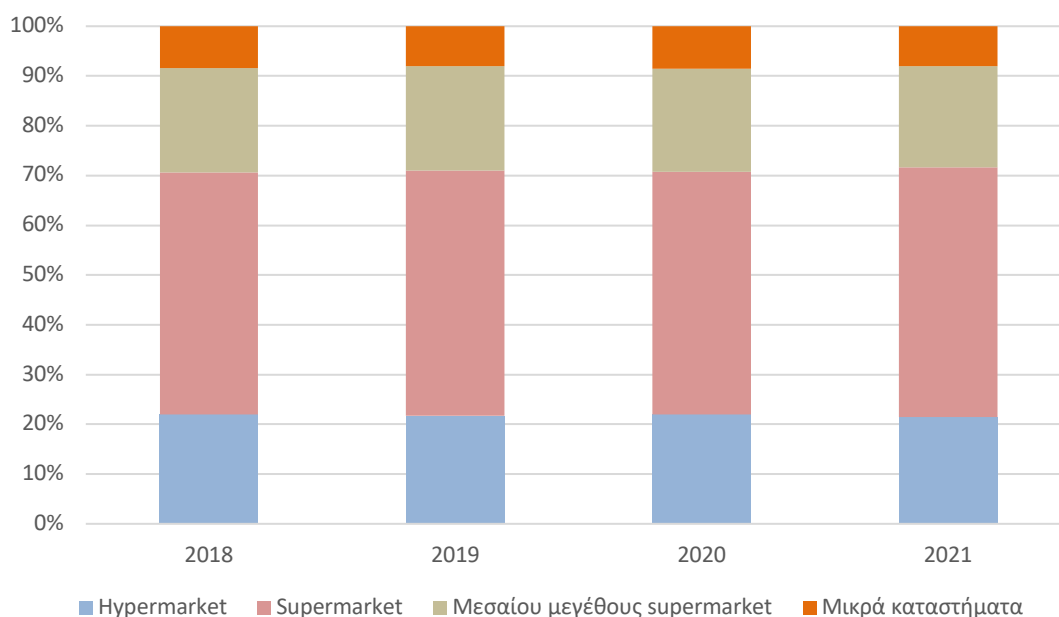

A. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΛΑΔΟΥ/ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ

A.1 Περιγραφή Κλάδου - Γενικά Χαρακτηριστικά

Ο κλάδος των τροφίμων στην Κροατία περιλαμβάνει, σήμερα, περί τις 3.200 εταιρείες, δραστηριοποιούμενες σε παραγωγή και διανομή. Κατά την τελευταία δεκαετία, ο ισχυρός εγχώριος και διεθνής ανταγωνισμός είχε ως αποτέλεσμα να διαμορφωθεί μία κυρίαρχη τάση συγκέντρωσης της αγοράς. Το μερίδιο των μεγάλων λιανοπωλητών μεγαθύνεται σταθερά, με τον συνδυασμένο κύκλο εργασιών τους να αντιστοιχεί σε περισσότερο από το ήμισυ των συνολικών ετήσιων λιανικών πωλήσεων τροφίμων.

Διάγραμμα 1: Δομή αγοράς λιανεμπορίου τροφίμων
βάσει εσόδων ανά τύπο καταστήματος

Πηγή: Αρχή Ανταγωνισμού Κροατίας, AZTN

Σύμφωνα με μελέτη της κροατικής Αρχής Ανταγωνισμού, το 2021, σημειώθηκε μικρή αύξηση του βαθμού συγκέντρωσης με το μερίδιο της αγοράς των 10 μεγαλύτερων λιανεμπόρων να διαμορφώνεται στο 83,4% έναντι του 83,5% το 2020. Σε επίπεδο 5 μεγαλύτερων λιανεμπόρων, το αντίστοιχο ποσοστό ανήλθε σε 66,2% από 66,1%, το 2020. Επιπλέον, η ασυμμετρία ως προς τον έλεγχο μεριδίων αγοράς περιορίστηκε, καθώς η απόσταση ανάμεσα στη μεγαλύτερη αλυσίδα υπεραγορών (Konzum) και τους κύριους ανταγωνιστές της (Spaer και Lidl) μειώθηκε.

A.2 Ιστορική Αναδρομή

Ο κλάδος των τροφίμων έχει αναπτυχθεί σημαντικά την τελευταία δεκαετία με την ένταξη της Κροατίας στην ΕΕ (το 2013) να διαδραματίζει κεντρικό ρόλο στην ανοδική του πορεία. Στην ανάπτυξη του κλάδου και ειδικότερα του λιανικού εμπορίου τροφίμων ηγήθηκαν σε πρώτη φάση εγχώριες εταιρείες, γεγονός το οποίο άλλαξε, ιδιαίτερα μετά την ένταξη της χώρας στην ΕΕ, οπότε η πλήρης απελευθέρωση της αγοράς επέτρεψε την είσοδο σε αυτή ισχυρών διεθνών παικτών.

Στην ανάπτυξη του κλάδου συνέβαλε η ανοδική πορεία του εισοδήματος της μεσαίας τάξης. Σύμφωνα με μελέτη του οίκου Fitch, το 2010, το 55,3% των νοικοκυριών είχε διαθέσιμο εισόδημα άνω των 10.000 δολ. ΗΠΑ, ποσοστό το οποίο αναμένεται να ανέλθει σε 70% έως το 2025. Παράλληλα, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της χώρας αυξήθηκε από 50% του μέσου όρου της ΕΕ, το 2001, σε 70% το 2021 και αναμένεται να αγγίξει το 80% σε μία δεκαετία.

Η πλειονότητα των νοικοκυριών που διαθέτουν εισόδημα άνω των 10.000 δολ. ΗΠΑ, βρίσκεται σε αστικά κέντρα ή πλησίον αυτών, με αποτέλεσμα να υπάρχει απόσταση από τις παραδοσιακές πηγές τροφίμων και μεγαλύτερη εγγύτητα σε μεγάλους λιανοπωλητές. Η εξάπλωση των μεγάλων υπεραγορών είχε ως άμεση συνέπεια και τη διεύρυνση της ποικιλίας των επιλογών για τον Κροάτη καταναλωτή. Στις αρχές της δεκαετίας του 2000, οπότε ο Κροάτης καταναλωτής είχε πρόσβαση σε μικρότερη ποικιλία τροφίμων, οι σχετικές δαπάνες επικεντρώνονταν σε βασικές κατηγορίες, όπως το κρέας και τα πουλερικά, ψωμί, ρύζι, δημητριακά και γαλακτοκομικά. Η αύξηση του αριθμού των υπεραγορών που έγινε ιδιαίτερα αισθητή μετά την ένταξη της χώρας στην ΕΕ, είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση των δαπανών και για άλλες κατηγορίες όπως τα φρούτα (φρέσκα και κονσερβοποιημένα), με τη σχετική δαπάνη να αυξάνεται, κατά μέσον όρο, κατά 7,3% ετησίως μεταξύ 2008 και 2025. Ιστορικά, ο Κροάτης καταναλωτής είχε μόνο εποχική πρόσβαση σε φρούτα, η οποία περιοριζόταν, ως επί το πλείστον, σε όσα καλλιεργούνταν εντός της χώρας, λόγω του υψηλού κόστους των εισαγομένων. Ωστόσο, πλέον τα μεγάλα καταστήματα λιανεμπορίου δύνανται να αποθηκεύουν μη εποχικά φρούτα όλο το χρόνο και σε προσιτές τιμές.

B. ΠΡΟΣΦΟΡΑ

B.1 Δομή Παραγωγής

Η κροατική βιομηχανία τροφίμων καταλαμβάνει την πρώτη θέση με βάση τα έσοδα και τον αριθμό εργαζομένων σε σύγκριση με τους άλλους βιομηχανικούς κλάδους. Απασχολώντας περισσότερους από 58.000 εργαζομένους με μέσο ακαθάριστο μισθό 1.037 ευρώ διαδραματίζει κεντρικό ρόλο για την κροατική οικονομία. Η μεγαλύτερη συγκέντρωση του κλάδου καταγράφεται στην πρωτεύουσα και στην ευρύτερη περιοχή του Ζάγκρεμπ, καθώς και στην Περιφέρεια (županija) Osijek-Baranja.

Την τελευταία δεκαετία, ο κλάδος έχει προσελκύσει σημαντικές ξένες επενδύσεις με πλέον χαρακτηριστικές αυτές των Meggle, Axereal και Lactalis. Παράλληλα, είναι αισθητή η τάση συγκέντρωσης ως αποτέλεσμα του αυξανόμενου ανταγωνισμού, τόσο εντός όσο και εκτός της χώρας. Οι κυριότεροι εγχώριοι παίκτες είναι οι εταιρείες / όμιλοι Fortenona, Podranka, PIK Vinkonci, Gavrilonic, και Ledo.

Η Fortenona αποτελεί τον μεγαλύτερο όμιλο στον χώρο των τροφίμων που ελέγχει την αλυσίδα λιανικής Konzum Plus, καθώς και εταιρείες παραγωγής διαφόρων προϊόντων, όπως κατεψυγμένα τρόφιμα, βρώσιμα έλαια και μαργαρίνες, μεταλλικό νερό και ποτά. Η Podranka είναι ένας από τους μεγαλύτερους ομίλους ετερογενών δραστηριοτήτων στη χώρα, καθώς και σε περιφερειακό επίπεδο, με εγκαταστάσεις παραγωγής σε Κροατία, Σλοβενία, Πολωνία, Τσεχία, Σλοβακία και πιο πρόσφατα, ΗΠΑ. Μεταξύ άλλων δραστηριοποιείται στην παραγωγή κονσερβοποιημένων τροφίμων, καρυκευμάτων, αλλαντικών, μαρμελάδων και τσαγιού. Οι κορυφαίες μάρκες της εταιρείας, Vegeta και Podranka, εξαγονται σε περισσότερες από 40 χώρες. Η εταιρεία PIK Vinkonci καλλιεργεί και επεξεργάζεται σιτάρι, καλαμπόκι, ηλίανθο, σόγια, κρεμμύδι και λαχανικά. Η Gavrilonic αποτελεί κορυφαία εταιρεία επεξεργασίας κρέατος, η οποία παράγει περισσότερα από 200 προϊόντα με τα εμπορικά σήματα Gavrilonic, Gavita και Gala και είναι ευρέως διαδεδομένη σε όλες τις χώρες της πρώην Γιουγκοσλαβίας. Με μερίδιο 74% της συνολικής αγοράς, η Ledo είναι ο μεγαλύτερος παραγωγός παγωτού και κατεψυγμένων τροφίμων της χώρας και τα προϊόντα της είναι ευρέως γνωστά στο μεγαλύτερο μέρος της πρώην Γιουγκοσλαβίας.

Ένας από τους πλέον προσοδοφόρους τομείς στην παραγωγή τροφίμων στην Κροατία είναι η ζαχαροπλαστική και αρτοποιία. Οι μεγαλύτεροι εγχώριοι παίκτες στην αγορά ζαχαροπλαστικής είναι η Kraš (η οποία κατέχει περισσότερο από το ένα τρίτο του συνόλου της αγοράς) και η Kandit. Η Kraš κατέχει επίσης ηγετική

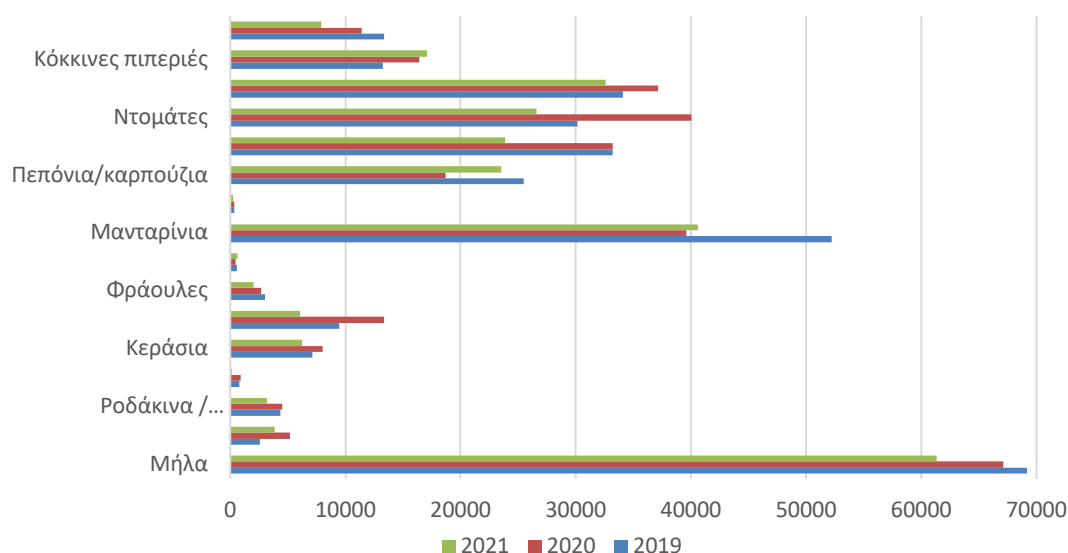

θέση στον τομέα της αρτοποιίας, ακολουθούμενη από τις Radnik και Klara. Ορισμένα προϊόντα ζαχαροπλαστικής που κατασκευάζονται από την Κραž διαθέτουν πιστοποίηση χαλάλ, η οποία επιτρέπει την τοποθέτησή τους σε ισλαμικές χώρες.

B.2 Εξέλιξη αγροτικής παραγωγής

Η Κροατία έχει συνολικά 1,5 εκατ. εκτάρια (ha) καλλιεργήσιμης γεωργικής γης και 2,8 εκατ. εκτάρια δασικής. Περίπου 50.000 εκτάρια είναι αμπελώνες, με το υπόλοιπο να αποτελείται από βοσκοτόπια και ιχθυοτροφεία. Η κροατική γεωργία χωρίζεται σε τρεις διαφορετικές γεωγραφικές και κλιματικές ζώνες: την πεδινή ζώνη στο βόρειο τμήμα της χώρας που επηρεάζεται από το ηπειρωτικό κλίμα, την παράκτια ζώνη στο νότο, επηρεασμένη από το μεσογειακό κλίμα και την ορεινή ζώνη που καταλαμβάνει το κεντρικό τμήμα της Κροατίας. Αυτή η ποικιλομορφία επιτρέπει την παραγωγή διαφορετικών γεωργικών προϊόντων, συμπεριλαμβανομένων αγροτικών και βιομηχανικών καλλιεργειών, αμπελώνων, καθώς και ηπειρωτικών και μεσογειακών φρούτων και λαχανικών. Παρά ταύτα, η χώρα παρουσιάζει σήμερα αυτάρκεια μόνον σε σιτάρι, καλαμπόκι, βρώμη, κριθάρι, μανταρίνια, κεράσια και βύσσινα. Ως εκ τούτου, οι εισαγωγές αγροτικών προϊόντων καταγράφουν ανοδική πορεία, προκειμένου να καλύψουν τις υφιστάμενες ανάγκες.

Διάγραμμα 2: Εξέλιξη κροατικής παραγωγής φρούτων/λαχανικών 2019-2021 (τόνοι)

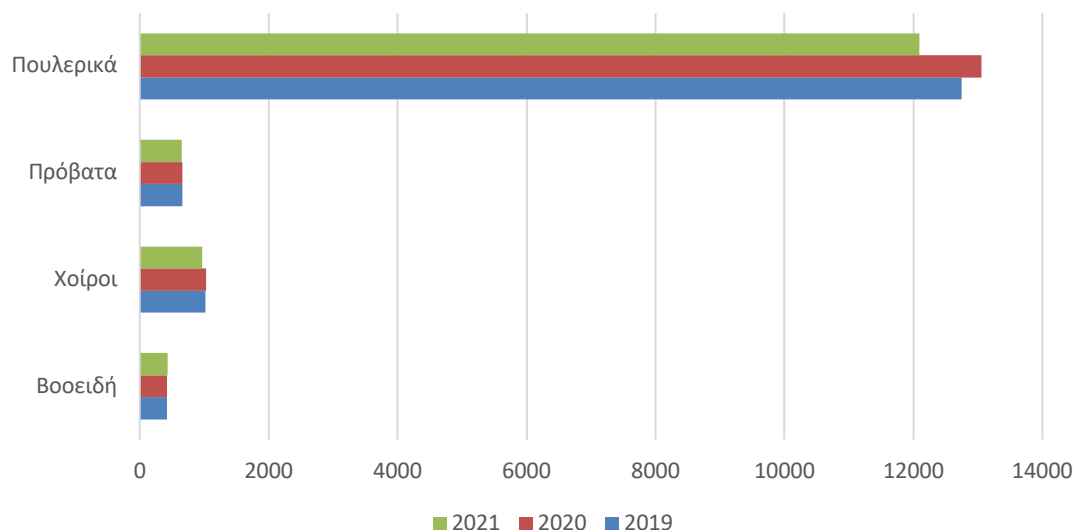

Πηγή: Κροατική Στατιστική Υπηρεσία (DZS)

Μετά την ανεξαρτητοποίηση της Κροατίας, το μεγαλύτερο μέρος (γύρω στο 80%) της καλλιεργούμενης γης και το σύνολο του ζωικού κεφαλαίου κατέστησαν ιδιότητα. Η ακαθάριστη προστιθέμενη αξία (ΑΠΑ - GVA) της αγροτικής παραγωγής (συμ/νης και της δασοκομίας) αντιστοιχεί στο 4% της συνολικής ΑΠΑ της κροατικής οικονομίας και βαίνει μειούμενη. Ειδικότερα, η αλιεία παρουσιάζει επίσης πτωτικές τάσεις, καθώς είναι ένας τομέας παραγωγής που απειλείται περισσότερο από τις εισαγωγές. Βασικά προβλήματα για τη γεωργική καλλιέργεια είναι ο κατακερματισμός του κλήρου και η αβεβαιότητα ως προς τους τίτλους ιδιοκτησίας.

Διάγραμμα 3: Ζωικό κεφάλαιο και πουλερικά 2019-2021 (χιλ.)

Πηγή: Κροατική Στατιστική Υπηρεσία (DZS)

Η στήριξη του αγροτικού τομέα αποτελεί διακηρυγμένη προτεραιότητα της κροατικής κυβέρνησης, κυρίως για κοινωνικούς λόγους. Κατά το χρονικό διάστημα 2023-2037, 3,42 δισ. ευρώ σχεδιάζεται να διατεθούν στην αγροτική παραγωγή από ενωσιακά κονδύλια. Επιπλέον, 1,5 δισ. ευρώ έχουν διατεθεί για την αγροτική ανάπτυξη την περίοδο 2021-2022 και 131 εκατ. ευρώ για μεταρρυθμίσεις στον αγροτικό τομέα, στο πλαίσιο του εθνικού σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.

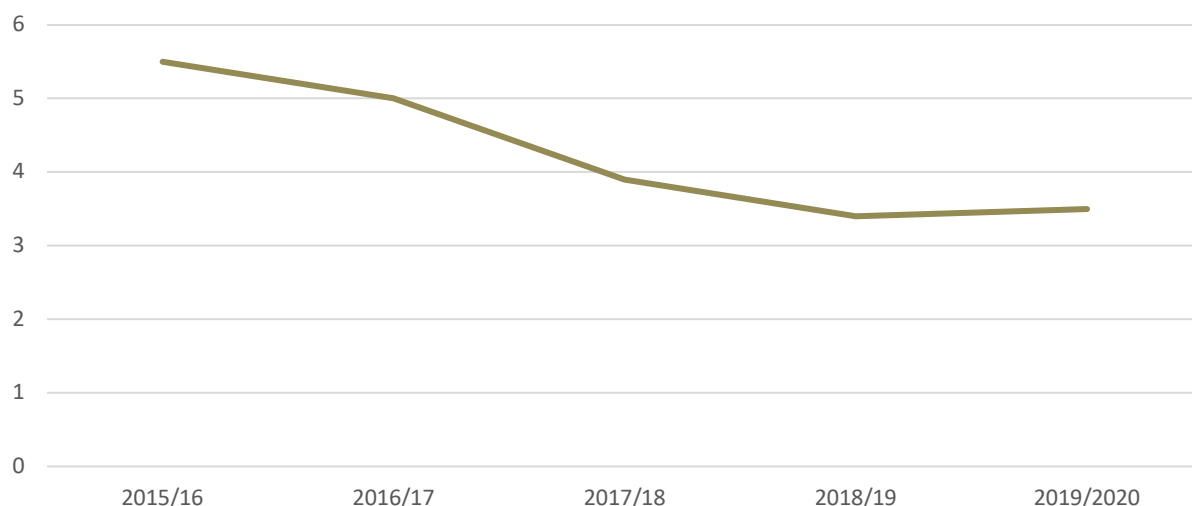

B.3 Παραγωγική δυναμικότητα κλάδου ελαιοκαλλιέργειας

Ο κλάδος της ελαιοκαλλιέργειας γνωρίζει άνθηση τα τελευταία χρόνια, με τους Κροάτες παραγωγούς να εστιάζουν στην επωνυμία και την ποιότητα έναντι της ποσότητας. Ενδεικτικά σημειώνεται ότι η κροατική μάρκα ελαιόλαδου 'Brist' κατατάσσεται επίσημα μεταξύ των είκοσι κορυφαίων του κόσμου.

Η Κροατία κατέχει περίπου το 0,2% της παγκόσμιας αγοράς ελαιολάδου, παράγοντας από 3.500 έως 5.500 τόνους ετησίως. Ο αριθμός των ελαιόδεντρων ανέρχεται, σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία, σε 3,75 εκατ., αν και εκτιμάται ότι ο πραγματικός αριθμός είναι αρκετά μεγαλύτερος.

Διάγραμμα 4: Εξέλιξη παραγωγής ελαιολάδου 2016-2020 (χιλ. τόνοι)

Πηγή: Κροατική Στατιστική Υπηρεσία (DZS)

Η τοπική βιομηχανία χαρακτηρίζεται από μικρού μεγέθους, κατακερματισμένη παραγωγή και ζητήματα που αφορούν στα δικαιώματα ιδιοκτησίας των αγροτών. Παρά τις δυνατότητες της τοπικής ελιάς, εκτιμάται ότι ο κροατικός κλάδος του ελαιολάδου θα αντιμετωπίσει δυσκολίες στη διεύρυνση του μεριδίου αγοράς του διεθνώς, καθώς η μεσογειακή βιομηχανία ελαιολάδου είναι ώριμη, με μια σειρά από διαθέσιμες ποικιλίες παρθένου και εξαιρετικά παρθένου ελαιόλαδου υψηλής ποιότητας.

B.4 Κόστος και προοπτικές Παραγωγής

Το κόστος παραγωγής, το οποίο κατέγραφε ήδη ανοδική πορεία τα τελευταία χρόνια, επηρεάστηκε δραστικά από τον πόλεμο στην Ουκρανία, την ενεργειακή κρίση, τις υψηλές τιμές των λιπασμάτων και τις έντονες πληθωριστικές πιέσεις στην κροατική οικονομία. Η κροατική κυβέρνηση έλαβε μέτρα στήριξης των επιχειρήσεων και άμβλυνσης των συνεπειών από το υψηλό ενεργειακό κόστος, αλλά για τις περισσότερες επιχειρήσεις η αύξηση του κόστους παραγωγής αποτέλεσε ισχυρό ανασταλτικό παράγοντα. Στον αγροτικό τομέα, ο κτηνοτροφικός κλάδος παραμένει ο πιο ευάλωτος, λόγω του συνδυασμού υψηλών τιμών ζωοτροφών και ζωνοδόσων.

Λόγω του υψηλού κόστους της εγχώριας παραγωγής, ο αριθμός των εργαζομένων στη γεωργία μειώνεται δραστικά τα τελευταία χρόνια, αφήνοντας πολλές καλλιεργήσιμες εκτάσεις αχρησιμοποίητες. Εξαιρουμένου μικρού αριθμού εγχώριων παραγωγών, οι τοπικές εταιρείες δυσκολεύονται να ανταγωνιστούν τα προϊόντα ξένων ομίλων που εισέρχονται στην κροατική αγορά. Η χώρα καλύπτει τις περισσότερες από τις ανάγκες της σε τρόφιμα μέσω εισαγωγών, οι οποίες είναι κατά μέσον όρο φθηνότερες από τα εγχώρια προϊόντα. Η κατάσταση έχει επιδεινωθεί από την αύξηση του ανταγωνισμού σε περιφερειακό και ευρωπαϊκό επίπεδο, ιδιαίτερα σε: κακάο, σόγια, ελαιοκαλλιέργειες, κτηνοτροφία, γάλα, κρέας, φρούτα και λαχανικά.

Γ. ΖΗΤΗΣΗ

Γ.1 Μέγεθος αγοράς

Με πληθυσμό μόλις 3,9 εκατ. κατοίκων, η αγορά της Κροατίας είναι σχετικά μικρή. Ωστόσο, το μέγεθός της αυξάνεται δραστικά κατά τη διάρκεια της θερινής περιόδου, λόγω των αυξημένων τουριστικών ροών που αγγίζουν τα 15 εκατ.. Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της χώρας διαγράφει ανοδική πορεία και αντιστοιχεί στο 73% του μέσου όρου της ΕΕ. Η εισοδηματική ανισότητα μεταξύ περιοχών και κοινωνικών ομάδων είναι κάπως μεγαλύτερη από τον μέσον όρο της ΕΕ, αλλά όχι πολύ υψηλή σε παγκόσμιο επίπεδο, με τη χώρα να έχει δείκτη Gini 28,9 μονάδων σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία της Παγκόσμιας Τράπεζας (μέσος όρος ΕΕ 31 μονάδες). Επιπλέον, η εμπορική νοοτροπία των κροατικών επιχειρήσεων (εισαγωγέων / διανομέων) καθορίζεται σε μεγάλο βαθμό από τη γεωγραφική και πολιτισμική εγγύτητα με οικονομικά και εμπορικά ισχυρές χώρες (Αυστρία, Γερμανία, Ιταλία), με τις οποίες έχουν οικοδομήσει μακροχρόνιες συνεργασίες.

Γ.2 Αγοραστική συμπεριφορά

Οι Κροάτες δαπανούν κατά μέσον όρο 21% του οικογενειακού προϋπολογισμού τους για τρόφιμα, ποσοστό αρκετά υψηλότερο από τον μέσον όρο της ΕΕ (15%). Επιπλέον, οι δαπάνες για τρόφιμα ανέρχονται στο 15% του κροατικού ΑΕΠ, κατατάσσοντας τη χώρα στη δεύτερη θέση στη σχετική κατάταξη κ-μ ΕΕ (στοιχεία Eurostat). Αναλύοντας τη μέση δαπάνη του κροατικού νοικοκυριού σε τρόφιμα παρατηρείται ότι το μεγαλύτερο μέρος της προορίζεται για τις ακόλουθες κατηγορίες: κρέας και πουλερικά, φρούτα, γαλακτοκομικά και ψωμί, ρύζι και δημητριακά. Σύμφωνα με έρευνα του οίκου Fitch, οι 4 αυτές κατηγορίες αναμένεται να αντιπροσωπεύουν το 77% των συνολικών δαπανών για τρόφιμα έως το 2025.

Την τελευταία 20ετία, παρατηρείται αλλαγή στις διατροφικές συνήθειες των Κροατών, η οποία οφείλεται στην εξάπλωση των υπεραγορών στη χώρα καθώς και στις επιρροές που δέχονται από την άφιξη τουριστών. Με την εξάπλωση των υπεραγορών και την ελεύθερη κυκλοφορία των αγαθών, ύστερα από την είσοδο της Κροατίας στην ΕΕ, τα κροατικά νοικοκυριά έχουν πρόσβαση σήμερα σε μεγάλη ποικιλία ειδών διατροφής. Αυτή η τάση είναι πιο εμφανής στη σημαντική αύξηση των δαπανών για φρούτα, καθώς ιστορικά οι καταναλωτές είχαν μόνο εποχική πρόσβαση σε φρούτα και περιορισμένη σε αυτά που καλλιεργούνται στη χώρα.

Τα προϊόντα ζαχαροπλαστικής, ιδιαίτερα «δυτικές» μάρκες, όπως σοκολάτες και μπισκότα γίνονται ολοένα και πιο διάσημα ανάμεσα στους Κροάτες καταναλωτές, καταλαμβάνοντας μερίδιο από τα παραδοσιακά γλυκά. Μεταξύ 2009 και 2020, η συνολική ποσότητα των εισαγόμενων προϊόντων ζαχαροπλαστικής αυξήθηκε κατά 129% (σε περίπου 50.000 τόνους). Ομοίως, η αξία των εισαγωγών σοκολάτας έχει επίσης αυξηθεί κατά 120% κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου (\$210,0 εκατ.). Τα προϊόντα προέρχονται κυρίως από ευρωπαϊκές αγορές, όπως η Γερμανία, η Αυστρία και το Βέλγιο. Μεγάλη αύξηση στη ζήτηση σημειώνεται και στο παγωτό.

Οι Κροάτες καταναλωτές είναι σχετικά ευαίσθητοι στις τιμές, με το χοιρινό κρέας να παραμένει η πρωτεΐνη επιλογής. Επιπλέον, τα πουλερικά κερδίζουν ολοένα μεγαλύτερο μερίδιο αγοράς.

Ανοδικά κινείται και η εγχώρια κατανάλωση ιχθυηρών, καταγράφοντας, το 2021, αύξηση της τάξης του 13,7% σε σχέση με το 2020, με αποτέλεσμα να διαμορφωθεί στα 22,9 κιλά κατά κεφαλήν, λίγο χαμηλότερα από τον μέσον όρο της ΕΕ (24,4 κιλά κατά κεφαλήν) σύμφωνα με το κροατικό Υπουργείο Γεωργίας που διεξήγαγε τη σχετική έρευνα.

Γ.3 Προοπτικές στην εξέλιξη της ζήτησης

Κατά την περίοδο 2022-2026, προβλέπεται ότι ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης των δαπανών για τρόφιμα θα διαμορφωθεί στο 4%, με τη σχετική δαπάνη να διαμορφώνεται σε 8,1 δις ευρώ, το 2026 (μελέτη Fitch).

Η κατηγορία των φρούτων αναμένεται να καταγράψει την υψηλότερη αύξηση δαπανών. Συγκεκριμένα, ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης για φρέσκα και κονσερβοποιημένα φρούτα, κατά την περίοδο 2022-2026, διαμορφώνεται στο 9,8%. Ως εκ τούτου, η σχετική δαπάνη θα αυξηθεί από 0,9 δις ευρώ το 2022 σε 1,3 δις ευρώ το 2026.

Η βελτίωση του καταναλωτικού κλίματος αναμένεται να ευνοήσει περισσότερο τα λιγότερο απαραίτητα τρόφιμα (όπως προϊόντα ζαχαροπλαστικής) έναντι των πιο βασικών (όπως ψωμί και ζυμαρικά). Επιπλέον, μια εμφανής μακροπρόθεσμη τάση του Κροάτη καταναλωτή είναι η αυξανόμενη ζήτηση για ευκολία, γεγονός που θα αυξήσει τις δαπάνες για τρόφιμα, όπως σνακ και έτοιμα προς κατανάλωση γεύματα. Τα προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας και τα προϊόντα τοπικής προέλευσης γνωρίζουν επίσης υψηλή ζήτηση στην κροατική αγορά τροφίμων.

Δ. ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ

Δ.1 Ροές εμπορίου - εμπορικό ισοζύγιο κλάδου/προϊόντος

Το εμπόριο τροφίμων αντιπροσωπεύει περίπου το 8% τη συνολικής αξίας του εξωτερικού εμπορίου της Κροατίας. Παρά τους άφθονους φυσικούς πόρους και το ευνοϊκό περιβάλλον για τη γεωργία, η Κροατία δεν καταφέρνει να καλύψει τις εγχώριες ανάγκες της σε τρόφιμα. Αυτό οφείλεται στο υψηλό κόστος της εγχώριας παραγωγής τροφίμων που κάνει σε ορισμένες περιπτώσεις τις εισαγωγές οικονομικότερες. Το μεγαλύτερο μέρος των προμηθευτών της κροατικής αγοράς σε τρόφιμα βρίσκεται στην Ευρώπη.

Πίνακας 1: Εξωτερικό εμπόριο τροφίμων Κροατίας

δισ. ευρώ	2021	2022	% συνόλου 2022
Εισαγωγές τροφίμων	2,6	3,4	8,0
Εξαγωγές τροφίμων	1,5	1,8	7,5

Πηγή: Κροατική Στατιστική Υπηρεσία (DZS)

Δ.2 Ανάλυση εξαγωγών- εισαγωγών

Οι εξαγωγές τροφίμων προορίζονται σε μεγάλο βαθμό στις γειτονικές αγορές όπως η Σλοβενία, η Σερβία και η Βοσνία και Ερζεγοβίνη. Οι κυριότερες κατηγορίες εξαγόμενων τροφίμων της χώρας είναι: δημητριακά, βότανα, μανταρίνια, μέλι, καρκεύματα τροφίμων, μπισκότα και γκοφρέτες, σοκολάτες, κονσέρβες ψαριών, σούπες και ελαιόλαδο.

Οι κορυφαίες χώρες προέλευσης των κροατικών εισαγωγών τροφίμων είναι η Ιταλία, η Γερμανία και η Αυστρία. Η Ισπανία και η Δανία είναι μεταξύ των κύριων προμηθευτών θαλασσινών, με της εξαγωγές της να έχουν αυξηθεί τα τελευταία έτη. Επιπλέον, η χώρα αποτελεί μεγάλο εισαγωγέα χοιρινού κρέατος κυρίως από τη Γερμανία.

Όσον αφορά στο διμερές εμπόριο τροφίμων, ύστερα από την ένταξη της Κροατίας στην ΕΕ, παρατηρείται ανοδική τάση, με τις εξαγωγές της Ελλάδας στην Κροατία να ανέρχονται, το 2022, στα 32,9 εκατ. ευρώ, καταγράφοντας αύξηση της τάξης του 65% σε σχέση με το 2021. Το μερίδιο των εξαγωγών τροφίμων επί του συνόλου των ελληνικών εξαγωγών στην Κροατία ανέρχεται στο 10%, ενώ οι κ/ εισαγωγές τροφίμων από την Ελλάδα καλύπτουν μόλις το 0,1% επί του συνόλου των κ/ εισαγωγών τροφίμων. Σημειώνεται ότι μετά την πρόσφατη ένταξη της χώρας και στην ευρωζώνη (1.1.2023) υπάρχουν σημαντικά περιθώρια περαιτέρω αύξησης του διμερούς εμπορίου τροφίμων.

Πίνακας 2: Ελληνικές εξαγωγές τροφίμων στην Κροατία

εκατ. ευρώ	2021	2022	% συνόλου εξαγωγών	% μεταβολής
02 - ΚΡΕΑΤΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΠΡΟΪΟΝΤΑ ΣΦΑΓΙΩΝ, ΒΡΩΣΙΜΑ	1.098,7	999,1	0,3	-9,1
03 - ΨΑΡΙΑ ΚΑΙ ΜΑΛΑΚΟΣΤΡΑΚΑ, ΜΑΛΑΚΙΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΑΣΠΟΝΔΥΛΑ ΥΔΡΟΒΙΑ	1.333,1	2.604,4	0,8	95,4
04 -ΓΑΛΑ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΓΑΛΑΚΤΟΚΟΜΙΑΣ. ΑΥΓΑ ΠΤΗΝΩΝ. ΜΕΛΙ ΦΥΣΙΚΟ. ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΒΡΩΣΙΜΑ ΖΩΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ, ΠΟΥ ΔΕΝ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΑΛΛΟΥ	1.051,8	1.448,386	0,4	37,7

05 - ΑΛΛΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΖΩΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ, ΠΟΥ ΔΕΝ ΚΑΤΟΝΟΜΑΖΟΝΤΑΙ / ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΑΛΛΟΥ	295,2	326,6	0,1	10,7
07 - ΛΑΧΑΝΙΚΑ, ΦΥΤΑ, ΡΙΖΕΣ ΚΑΙ ΚΟΝΔΥΛΟΙ, ΒΡΩΣΙΜΑ	399,9	458,7	0,1	14,7
08 - ΚΑΡΠΟΙ & ΦΡΟΥΤΑ ΒΡΩΣΙΜΑ, ΦΛΟΥΔΕΣ ΕΣΠΕΡΙΔΟΕΙΔΩΝ Ή ΠΕΠΟΝΙΩΝ	10.170,5	17.749,3	5,5	74,5
10 - ΔΗΜΗΤΡΙΑΚΑ	49,3	26,1	0,0	-47,0
11 - ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΑΛΕΥΡΟΠΟΙΙΑΣ. ΒΥΝΗ. ΑΜΥΛΑ ΚΑΘΕ ΕΙΔΟΥΣ. ΙΝΟΥΛΙΝΗ. ΓΛΟΥΤΕΝΗ ΑΠΟ ΣΙΤΑΡΙ		10,7	0,0	
15 - ΛΙΠΗ ΚΑΙ ΛΑΔΙΑ ΖΩΙΚΑ Ή ΦΥΤΙΚΑ. ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΤΗΣ ΔΙΑΣΠΑΣΗΣ ΑΥΤΩΝ. ΛΙΠΗ ΒΡΩΣΙΜΑ ΕΠΕΞΕΡΓ/ΝΑ. ΚΕΡΙΑ ΖΩΙΚΗΣ Ή ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ	1.351,4	3.459,6	1,1	156,0
16 - ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΚΡΕΑΤΩΝ, ΨΑΡΙΩΝ Ή ΜΑΛΑΚΟΣΤΡΑΚΩΝ, ΜΑΛΑΚΙΩΝ Ή ΑΛΛΩΝ ΑΣΠΟΝΔΥΛΩΝ ΥΔΡΟΒΙΩΝ	41,7	67,2	0,0	61,3
17 - ΖΑΧΑΡΑ ΚΑΙ ΖΑΧΑΡΩΔΗ ΠΑΡ/ΣΜΑΤΑ	58,2	99,5	0,0	70,9
18-ΚΑΚΑΟ & ΠΑΡ/ΜΑΤΑ ΑΥΤΟΥ	298,5	199,7	0,1	-33,1
19 - ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΜΕ ΒΑΣΗ ΔΗΜΗΤΡΙΑΚΑ, ΑΛΕΥΡΙΑ, ΑΜΥΛΑ ΚΑΘΕ ΕΙΔΟΥΣ Ή ΤΟ ΓΑΛΛ. ΕΙΔΗ ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΙΚΗΣ	921,7	2.022,2	0,6	119,4
20 - ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΛΑΧΑΝΙΚΩΝ, ΚΑΡΠΩΝ ΚΑΙ ΦΡΟΥΤΩΝ Ή ΑΛΛΩΝ ΜΕΡΩΝ ΦΥΤΩΝ	2.400,9	2.707,9	0,8	12,8

21 - ΔΙΑΦΟΡΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ	468,3	774,6	0,2	65,4
Σύνολο εξαγωγών τροφίμων	19.939,1	32.953,9	10,2	65,3
Σύνολο εξαγωγών Ελλάδας προς Κροατία	106.776,5	324.205,9	100,0	203,6

Πηγή: Eurostat (reporter GR)

Ειδικότερα, ελληνικά τρόφιμα με σημαντική εξαγωγική δυναμική στην κροατική αγορά και αισθητή παρουσία στις εγχώριες υπεραγορές είναι το ελαιόλαδο, η φέτα, τα λαχανικά και τα φρούτα.

Πίνακας 3: Εξαγωγές ελληνικών τροφίμων με σημαντική παρουσία σε κροατική αγορά

εκατ. ευρώ	2021	2022
Ελαιόλαδο	1.184.528	2.150.530
Φέτα	657.283	1.127.339
Λαχανικά	399.924	458.728
Φρούτα	10.170.544	17.749.288

Πηγή: Eurostat

Δ.3 Δασμολογικό καθεστώς και μη δασμολογικά εμπόδια

Με την ένταξη της Κροατίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η χώρα συμπεριελήφθη στο ενιαίο τελωνειακό έδαφος της Ένωσης. Ως εκ τούτου, από την 1^η Ιουλίου 2013, καταργήθηκε κάθε τελωνειακός έλεγχος στην είσοδο εμπορευμάτων και εν γένει στο εμπόριο μεταξύ Κροατίας και άλλων κρατών μελών. Τα εμπορεύματα που υπόκεινται σε τελωνειακό έλεγχο είναι όσα εισάγονται από τρίτες χώρες (μη κράτη μέλη ΕΕ). Αρμόδια αρχή για τα τελωνειακά θέματα στην Κροατία είναι η Διεύθυνση Τελωνείων του Υπουργείου Οικονομικών (www.carina.gov.hr).

Επιπλέον, το ισχύον νομικό καθεστώς που αφορά στις εμπορικές συναλλαγές είναι πλήρως εναρμονισμένο με τους κανόνες του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ). Σειρά νομοθετημάτων όπως το Trade Act, Customs Act, Customs Tariff Act και Foreign Exchange Act εξασφαλίζουν τις ελεύθερες και απρόσκοπτες συναλλαγές προϊόντων και υπηρεσιών.

E. ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

E.1 Δομή αγοράς – Δίκτυα Διανομής – Βαθμός συγκέντρωσης

Από τα τέλη της δεκαετίας του 1990, τα μεγάλα Supermarket έχουν κερδίσει το μεγαλύτερο μερίδιο της λιανικής αγοράς, ακολουθούμενα από τις απλές υπεραγορές και τα παντοπωλεία. Τα εκπτωτικά καταστήματα αποτελούν πιο πρόσφατο φαινόμενο.

Ύστερα από την ένταξη της χώρας στην ΕΕ, παρατηρείται άνοδος του σύγχρονου λιανικού εμπορίου. Μερικοί από τους παράγοντες που οδήγησαν στην εν λόγω άνοδο είναι η απελευθέρωση της βιομηχανίας των τροφίμων, καθώς και οι ιδιωτικοποιήσεις του αγροτικού τομέα. Επιπρόσθετα, οι μεγάλοι λιανοπωλητές επωφελήθηκαν από την αλλαγή της νομοθεσίας. Οι προσπάθειες απαγόρευσης της λειτουργίας των καταστημάτων τις Κυριακές στην Κροατία ανατράπηκαν επανειλημμένα από το Συνταγματικό Δικαστήριο της χώρας μετά από μια σειρά πιέσεων από τους μεγαλύτερους λιανοπωλητές, οι οποίοι υποστηρίζουν ότι το ένα πέμπτο των συνολικών πωλήσεων τους πραγματοποιείται τις Κυριακές. Τον Δεκέμβριο του 2022, κατατέθηκε σχέδιο νόμου από την Κυβέρνηση για λειτουργία των καταστημάτων 16 Κυριακές ετησίως, το οποίο εγκρίθηκε και ετέθη σε εφαρμογή από το θέρος του 2023.

Οι πωλήσεις των μεγάλων λιανοπωλητών (Mass Grocery Retail-MGR) αυξάνονται σταθερά τα τελευταία χρόνια. Τα καταστήματα MGR αντιπροσωπεύουν περίπου το 10% των συνολικών καταστημάτων στη χώρα και ο συνδυασμένος κύκλος εργασιών τους αντιστοιχεί σε περισσότερο από το ήμισυ των συνολικών ετήσιων λιανικών πωλήσεων τροφίμων.

Η εταιρεία Konzum κυριαρχεί στον τομέα του λιανικού εμπορίου στην Κροατία, αντιπροσωπεύοντας περίπου το 20-30% της αγοράς. Η Konzum ανήκει στον όμιλο Fortenona, τον μεγαλύτερο όμιλο λιανικού εμπορίου στην Κροατία, ο οποίος δραστηριοποιείται επίσης στη Σλοβενία, στη Βοσνία & Ερζεγοβίνη και στην Σερβία. Απασχολεί πάνω από 11.000 εργαζομένους και έχει δίκτυο διανομής 1500 καταστημάτων.

Η SPAR απέκτησε 62 καταστήματα Billa του ομίλου REWE το 2017 και πλέον αποτελεί τον δεύτερο μεγαλύτερο λιανοπωλητή στην Κροατία με 130 καταστήματα και 4.500 εργαζομένους.

Το Plodine, το Kaufland και το Lidl έχουν το καθένα περίπου μερίδιο αγοράς 10%, ενώ άλλες ιδιωτικές εταιρείες όπως η Studenas, η Tommy και η KTC κατέχουν περίπου 3% η καθεμία.

Επίσης, στις μεγάλες πόλεις υπάρχουν καταστήματα Metro, Mercatone και Intercoop. Τον Αύγουστο του 2020, η ιταλική εκπτωτική εταιρεία Eurospin άνοιξε το πρώτο της supermarket στην Κροατία στην πρωτεύουσα Ζάγκρεμπ. Η εταιρεία έχει συνολικά 11 καταστήματα στην Κροατία.

Συγκρατείται, τέλος, ότι μετά την ένταξη της Κροατίας στην ΕΕ έχει ενισχυθεί σε μεγάλο βαθμό η παρουσία ξένων επιχειρήσεων τροφίμων - κυρίως γερμανικών και ιταλικών – στην κροατική αγορά.

E.2 Παρουσία ελληνικών προϊόντων – μερίδιο αγοράς

Η παρουσία των ελληνικών προϊόντων τροφίμων επικεντρώνεται, κυρίως, στα μεγάλα κροατικά super market. Η ποικιλία των ελληνικών τροφίμων θα μπορούσε να χαρακτηριστεί περιορισμένη και περιλαμβάνει, κυρίως, ελαιόλαδο, ελιές, φέτα, σφολιατοειδή, σνακ (παστέλια), ζυμαρικά (κριθαράκι) και φρούτα (κυρίως εσπεριδοειδή και φράουλες).

E.3 Τιμές λιανικής πώλησης

Οι τιμές λιανικής πώλησης τροφίμων στην Κροατία είναι υψηλότερες από τον μέσο όρο της ΕΕ. Η αξιοσημείωτη αύξηση τιμών σε όλη την εφοδιαστική αλυσίδα, κατά την τελευταία διετία, οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στις συνέπειες του πολέμου στην Ουκρανία, στην αύξηση του ενεργειακού κόστους, αλλά και στην υψηλή εξάρτηση της κροατικής αγοράς από τις εισαγωγές τροφίμων.

Ειδικότερα, από έρευνα τιμών ελαιολάδου σε τρεις μεγάλες υπεραγορές - Konzum, Spar και Kaufland - προέκυψε ότι το εγχώριο ελαιόλαδο είναι, κατά μέσον όρο, ακριβότερο από το εισαγόμενο. Συνηθέστερες συσκευασίες είναι αυτές των 500 ml και 750 ml (απλό γυάλινο μπουκάλι), με τη διακύμανση τιμών να είναι ευρύτερη και στις δύο περιπτώσεις: 3,98 – 14,6 ευρώ στα 500 ml και 7,96 – 17,92 ευρώ στα 750 ml. Η μέση τιμή διαμορφώνεται στα 8,3 ευρώ στην πρώτη και στα 12,38 ευρώ στη δεύτερη. Πωλούνται, επίσης, γυάλινα μπουκάλια 1 λίτρου και 0,25 ml με τις τιμές να κυμαίνονται στα μεν από 10,61 έως 15,99 ευρώ και στα δε από 3,29 έως 18,18 ευρώ. Παρατίθεται αναλυτικός πίνακας καταγραφής τιμών ανά ετικέτα, συσκευασία και χώρα προέλευσης.

Πίνακας 4: Τιμές λιανικής πώλησης ελαιολάδου σε κροατική αγορά

Προϊόν	Επωνυμία	Ποσότητα (λίτρα)	Τιμή (ευρώ)	Χώρα προέλευσης
Παρθένο ελαιόλαδο	Blato 1902	1	15,99	Κροατία
Έξτρα παρθένο ελαιόλαδο	Brachia	1	13,49	Κροατία
Έξτρα παρθένο ελαιόλαδο	Iliada Kalamata ΠΟΠ	1	13,27	Ελλάδα
Έξτρα παρθένο ελαιόλαδο	Veralda Istarsko (Bio)	1	12,74	Κροατία
Έξτρα παρθένο ελαιόλαδο	Zvijezda	1	10,61	Κροατία
Έξτρα παρθένο ελαιόλαδο	Brachia Premium	0,75	17,92	Κροατία
Έξτρα παρθένο ελαιόλαδο	OL Istria	0,75	16,72	Κροατία
Έξτρα παρθένο ελαιόλαδο	Brachia	0,75	12,61	Κροατία
Έξτρα παρθένο ελαιόλαδο	Iliada Kalamata ΠΟΠ	0,75	11,29	Ελλάδα
Έξτρα παρθένο ελαιόλαδο	Orgula Zlatno	0,75	11,28	Κροατία
Έξτρα παρθένο ελαιόλαδο	Zvijezda	0,75	8,89	Κροατία
Έξτρα παρθένο ελαιόλαδο	Farchioni	0,75	7,96	Ιταλία
Έξτρα παρθένο ελαιόλαδο	Konfin Istra Eko (ΠΟΠ)	0,5	14,60	Κροατία
Έξτρα παρθένο ελαιόλαδο	OL Istria	0,5	12,61	Κροατία
Έξτρα παρθένο ελαιόλαδο	Iliada Sitia-Lasithiou (ΠΟΠ)	0,5	10,99	Ελλάδα
Έξτρα παρθένο ελαιόλαδο	Iliada Greek Premium	0,5	9,99	Ελλάδα
Έξτρα παρθένο ελαιόλαδο	Gaea Sparta	0,5	9,19	Ελλάδα
Έξτρα παρθένο ελαιόλαδο	Brachia	0,5	8,89	Κροατία
Έξτρα παρθένο ελαιόλαδο	Gaea Siteia	0,5	8,69	Ελλάδα
Έξτρα παρθένο ελαιόλαδο	Gaea Kalamata	0,5	8,69	Ελλάδα
Έξτρα παρθένο ελαιόλαδο	Spar Premium	0,5	8,62	Κροατία
Έξτρα παρθένο ελαιόλαδο	Monini Selezione Speciale	0,5	7,99	Ιταλία

Έξτρα παρθένο ελαιόλαδο	Zvijezda	0,5	6,63	Κροατία
Έξτρα παρθένο ελαιόλαδο	Farchioni	0,5	6,63	Ιταλία
Έξτρα παρθένο ελαιόλαδο	Spar, Βόρειος Μυλοπόταμος Ρεθύμνου Κρήτης, ΠΟΠ(Bio)	0,5	6,49	Ελλάδα
Έξτρα παρθένο ελαιόλαδο	Monini Classico	0,5	5,97	Ιταλία
Έξτρα παρθένο ελαιόλαδο	Orgula Bio	0,5	5,84	Κροατία
Έξτρα παρθένο ελαιόλαδο	Trenton	0,5	5,30	Κροατία
Έξτρα παρθένο ελαιόλαδο	KPlus	0,5	3,98	«Μix ευρωπαϊκού ελαιολάδου»
Έξτρα παρθένο ελαιόλαδο	OL Istria Selekcija	0,25	18,18	Κροατία
Έξτρα παρθένο ελαιόλαδο	Konfin Istra Eko (ΠΟΠ)	0,25	9,95	Κροατία
Έξτρα παρθένο ελαιόλαδο	OL Istria	0,25	6,64	Κροατία
Έξτρα παρθένο ελαιόλαδο	Iliada Kalamata ΠΟΠ	0,25	5,49	Ελλάδα
Έξτρα παρθένο ελαιόλαδο	Brachia Premium	0,25	4,93	Κροατία
Έξτρα παρθένο ελαιόλαδο	Trenton	0,25	3,99	Κροατία
Έξτρα παρθένο ελαιόλαδο	Monini Classico	0,25	3,98	Ιταλία
Έξτρα παρθένο ελαιόλαδο	Zvijezda	0,25	3,49	Κροατία
Έξτρα παρθένο ελαιόλαδο	DeSpar – Olio Dolce	0,25	3,29	Ιταλία

Από αντίστοιχη έρευνα για τις τιμές συσκευασμένης ελιάς παρατηρούνται διακυμάνσεις στις τιμές λιανικής πώλησης και στη συγκεκριμένη περίπτωση. Όπως προκύπτει από τον παρακάτω πίνακα, η εισαγόμενη ελιά είναι κατά βάση ακριβότερη από την κροατική.

Πίνακας 5: Τιμές λιανικής πώλησης συσκευασμένης ελιάς

Προϊόν	Επωνυμία	Ποσότητα	Τιμή (ευρώ)	Χώρα προέλευσης
Ελιές συσκευασμένες (βάζο)	Bio-Kalamata Spar Premium	380g	6,90	Ελλάδα
Ελιές συσκευασμένες (βάζο)	Griechische Kalamata Oliven Spar	350g	2,65	Ελλάδα
Ελιές συσκευασμένες (σακουλάκι) -χωρίς κουκούτσι	Gaea Olive Snack	65g	2,19	Ελλάδα
Ελιές πράσινες με ρίγανη και λεμόνι συσκευασμένες (σακουλάκι) -χωρίς κουκούτσι	Gaea Olive Snack	65g	1,74	Ελλάδα
Ελιές συσκευασμένες (βάζο)	Bio Kalamata Spar Natur Pur	360g	3,98	Ελλάδα
Πράσινες ελιές συσκευασμένες (βάζο)	Bio Kalamata Spar Natur Pur	360g	3,98	Ελλάδα
Πράσινες ελιές συσκευασμένες (βάζο)	Zvijezda Masline	700g	3,69	Κροατία
Ελιές συσκευασμένες (βάζο)	Zvijezda Masline	700g	3,59	Κροατία
Πράσινες ελιές συσκευασμένες (βάζο)	S-Budget Masline	720g	2,59	Κροατία
Ελιές συσκευασμένες (βάζο)	S-Budget Masline	700g	2,99	Κροατία
Ελιές πράσινες συσκευασμένες χωρίς κουκούτσι (βάζο)	Iliada Green Pitted Olives	370g	3,58	Ελλάδα
Ελιές πράσινες συσκευασμένες (σακουλάκι)	Iliada Green Chalkidiki Olives	100g	2,65	Ελλάδα
Ελιές συ/σμένες (βάζο)	Iliada Single Farm	340g	3,69	Ελλάδα
Ελιές συ/σμένες (βάζο)	Iliada Kalamata pitted olives	370g	4,71	Ελλάδα
Ελιές συσμένες (βάζο)	Iliada Black Olives	370g	3,58	Ελλάδα
Ελιές συσκευασμένες χωρίς κουκούτσι (σακουλάκι)	MONINI L'oliva Leccino Biologica	150g	3,18	Ιταλία

Ελιές ανάμεικτες με ρίγανη και λεμόνι συ/σμένες (σακουλάκι) - χωρίς κουκούτσι	Gaea Greek Olives	150g	3,99	Ελλάδα
Ελιές Καλαμών συσκευασμένες χωρίς κουκούτσι (σακουλάκι)	Gaea Greek Olives	150g	4,39	Ελλάδα
Ελιές χωρίς κουκούτσι συσκευασμένες (βάζο)	Gaea Kalamata Olives	300g	4,29	Ελλάδα
Ελιές ανάμεικτες συσκευασμένες (βάζο)	Gaea Mixed Marinated Olives	300g	3,79	Ελλάδα
Ελιές συσκευασμένες (βάζο)	Kplus Masline Crne	350g	1,86	Κροατία
Ελιές πράσινες χωρίς κουκούτσι συσκευασμένες (βάζο)	Kplus Masline	340g	2,65	Κροατία
Ελιές συσκευασμένες (βάζο)	Zvijezda Masline	200g	2,39	Κροατία
Ελιές συσκευασμένες χωρίς κουκούτσι (βάζο)	Polli	135g	3,05	Κροατία
Ελιές πράσινες συσκευασμένες (βάζο)	Zvijezda Masline	400g	3,45	Κροατία
Ελιές πράσινες χωρίς κουκούτσι συσκευασμένες (βάζο)	Podravka Masline	650g	3,89	Κροατία
Ελιές πράσινες συσκευασμένες – χωρίς κουκούτσι (βάζο)	Zvijezda Masline	340g	3,71	Κροατία
Ελιές συσκευασμένες – χωρίς κουκούτσι (κονσέρβα)	Sacla	150g	2,25	Ιταλία
Ελιές πράσινες συσκευασμένες (βάζο)	Marina	370g	3,58	Κροατία
Ελιές συσκευασμένες (βάζο)	Delphi	1000g	5,29	Ελλάδα
Ελιές ανάμεικτες συσκευασμένες (βάζο)	Delphi	280g	2,25	Ελλάδα
Ελιές συσκευασμένες (βάζο)	Delphi Kalamata marinated olives	290g	1,99	Ελλάδα
Ελιές συσκευασμένες (βάζο)	K-Favourites Greek Kalamata Olives	290g	1,99	Ελλάδα
Ελιές συσκευασμένες (βάζο)	K-Bio Kalamata Oliven	290g	2,65	Ελλάδα

Παρατίθεται, τέλος, κατωτέρω, πίνακας με τις τιμές λιανικής πώλησης επιλεγμένων φρούτων και λαχανικών στις υπεραγορές Konzum, Spar και Kaufland.

Πίνακας 6: Τιμές λιανικής πώλησης επιλεγμένων φρούτων και λαχανικών

ΠΡΟΪΟΝ	SPAR	KONZUM	KAUFLAND
Ντομάτα Grappolo 1kg	2,99	2,49	2,99
Ντομάτα cherry κροατική 250g	2,69	2,49	
Ντομάτα Genery 250g	1,98		
Ντομάτα cherry 500g	2,49		2,49
Ντομάτα cherry 250g	0,99		1,99
Ντομάτα rareletto κροατική 400g	2,89		
Ντομάτα beef 1kg		2,99	2,99
Ντομάτα kumato 380g		2,29	2,49
Ντομάτα koktel κροατική 500g	2,89	2,79	
Αγγούρι 1kg		1,79	1,29
Αγγούρι κροατικό το κομμάτι	0,64		0,79
Φράουλα ελληνική 500g	1,89	2,49	1,99
Λεμόνια 1kg	1,98	1,69	1,85
Μήλα idared 1kg	1,32	1,29	
Μήλα civeni delises 1kg		1,39	
Μήλα Fuji 1kg		1,39	1,29
Μήλα Gala 1kg			1,29
Μήλα Jonagold 1kg		1,29	1,29
Μήλα Granny Smith 1kg		1,39	1,29
Μήλα Braeburn 1kg		1,29	
Μήλα zlatni delises 1kg	1,32	1,29	1,29
Πορτοκάλια 1kg	1,09	1,19	1,29
Μανταρίνια 1kg		1,89	2,09
Ελιές χύμα μαύρες 1kg		9,49	12,5
Ελιές χύμα καλαμών		11,9	6,6

Ε.4 Δυναμική συνθηκών ανταγωνισμού

Λόγω του εύρους των υφιστάμενων επιλογών, ο ανταγωνισμός στον χώρο των τροφίμων είναι αρκετά ισχυρός στην κροατική αγορά και οδηγεί σε ορισμένες περιπτώσεις και σε πόλεμο τιμών μεταξύ εγχώριων εταιρειών. Επιπλέον, η είσοδος πολλών ξένων εταιρειών τροφίμων, καθώς και εκπτώτικων καταστημάτων έχουν οδηγήσει σε περαιτέρω ενίσχυση του ανταγωνισμού.

ΣΤ. ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

ΣΤ.1 Νομικό πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία του κλάδου

Στην Κροατία η σήμανση ενός προϊόντος πρέπει να είναι στην κροατική γλώσσα. Πιο συγκεκριμένα, η σήμανση πρέπει να είναι στην αρχική συσκευασία των προϊόντων που υπόκεινται σε ποιοτικό έλεγχο και να αναφέρονται στα κροατικά τα εξής: όνομα του προϊόντος, πλήρης διεύθυνση του παραγωγού ή πλήρης διεύθυνση του εισαγωγέα, καθαρή ποσότητα, βάρος ή όγκος, συστατικά, στοιχεία χρήσης και αποθήκευσης και τυχόν σημαντικές προειδοποιήσεις όσον αφορά το προϊόν για τον καταναλωτή. Τα τεχνικά πολύπλοκα προϊόντα πρέπει να περιλαμβάνουν οδηγίες χρήσης, προδιαγραφές του κατασκευαστή, κατάλογο εξουσιοδοτημένων γραφείων συντήρησης και την εγγύηση.

Κάθε πιστοποιημένο προϊόν πρέπει να φέρει σήμα πιστοποίησης CE που να υποδεικνύει ότι το προϊόν έχει υποβληθεί σε κατάλληλες δοκιμές και ότι συμμορφώνεται με τις διατάξεις των σχετικών κανονισμών της ΕΕ. Ο αρμόδιος φορέας για την σήμανση των προϊόντων στην Κροατία είναι το Croatian Standards Institute (www.hzn.hr).

Z. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Z.1 Παράγοντες που επηρεάζουν ζήτηση – προσφορά.

Παράγοντες που αναμένεται να επηρεάσουν τη ζήτηση και την προσφορά, κατά το επόμενο χρονικό διάστημα, είναι η πορεία του πληθωρισμού, η αναπτυξιακή προοπτική της κροατικής οικονομίας, η πορεία του τουρισμού και η λειτουργία των εφοδιαστικών αλυσίδων, γεγονός ωστόσο το οποίο εξαρτάται έντονα από εξωγενείς παράγοντες, όπως ο πόλεμος στην Ουκρανία.

Οι διακυμάνσεις του πληθωρισμού φαίνεται να αποτελούν καθοριστικό παράγοντα για την καταναλωτική συμπεριφορά των Κροατών, ιδιαίτερα στον τομέα των τροφίμων, όπου οι τιμές κινούνται ανοδικά. Από τις αρχές του 2022, οι πληθωριστικές πιέσεις καταγράφουν έντονα ανοδικές τάσεις, ενώ σύμφωνα με τα στοιχεία της κ/Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας (HZS) τον Δεκέμβριο του 2022 ο πληθωρισμός ανήλθε στο 13,1% με τις τιμές στα τρόφιμα να αυξάνονται κατά 19,2% σε ετήσια βάση. Το 2023, σημειώνεται αποκλιμάκωση με τον πληθωρισμό να διαμορφώνεται στο 7,4% τον Ιούλιο τ.έ.. Ωστόσο, παρά την πτωτική τάση, οι πληθωριστικές πιέσεις σε υπηρεσίες και μη ενεργειακά βιομηχανικά αγαθά φαίνεται να είναι ισχυρές, με αποτέλεσμα το 2023 ο εκτιμώμενος πληθωρισμός στην Κροατία (6,9%) να κινείται πάνω από τον μέσον όρο ΕΕ και ευρωζώνης (στοιχεία Ευρ. Επιτροπής).

Θετική επίδραση στη ζήτηση αναμένεται να έχει η αναπτυξιακή προοπτική της χώρας. Την τελευταία πενταετία, η κροατική οικονομία κινείται με σχετικά υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης (με εξαίρεση το 2020 οπότε λόγω πανδημίας περιήλθε σε ύφεση -8,6%), πάνω από τον μέσον όρο της ΕΕ, ενώ το κατά κεφαλήν ΑΕΠ έχει αυξηθεί από τα 12.005 στα 17.486 ευρώ. Αύξηση κατά 50% έχει σημειωθεί και στον μέσο μισθό (ανέρχεται σήμερα στα 1.130 ευρώ), ενώ στον τομέα της απασχόλησης ο λόγος εργαζομένων / ανέργων έχει μεταβληθεί από 4/1 σε 16/1. Εκτιμάται, επίσης, ότι η διπλή ένταξη της Κροατίας σε ευρωζώνη και χώρο Schengen δημιούργησε θετική δυναμική για την ανάπτυξη της οικονομίας, το 2023, με βασικούς κινητήριους μοχλούς τις δημόσιες δαπάνες και την κατανάλωση των νοικοκυριών. Κατά την επόμενη διετία, με βάση τις εαρινές προβλέψεις 2023 της Ευρ. Επιτροπής, ο ρυθμός ανάπτυξης της κροατικής οικονομίας αναμένεται να διαμορφωθεί στο 1,6% το 2023 και 2,3% το 2024 (υψηλότερος από τον μέσον όρο ΕΕ και Ευρωζώνης).

Θετική επίδραση στη ζήτηση εκτιμάται ότι θα έχει η τουριστική βιομηχανία της χώρας. Μετά την επιτυχημένη τουριστική σεζόν του 2022, η οποία έφτασε στα 15 εκ. τουρίστες, οι προσδοκίες για το 2023 είναι υψηλές. Η αναμενόμενη αύξηση των τουριστικών ροών θα έχει θετική επίδραση στην αγορά τροφίμων,

παρουσιάζοντας επίσης ευκαιρίες για προώθηση προϊόντων υψηλής ποιότητας.

Ζ.2 Προοπτικές ελληνικών προϊόντων

Η παρουσία ελληνικών προϊόντων στην κροατική αγορά έχει σημαντικά περιθώρια ενίσχυσης, ιδιαίτερα μετά την ένταξη της Κροατίας σε ευρωζώνη και χώρο Schengen.

Ειδικότερα, κατηγορίες τροφίμων που έχουν ισχυρές πιθανότητες διείσδυσης είναι οι ακόλουθες: (i) φρούτα και λαχανικά (π.χ. ντομάτα, εσπεριδοειδή, καρπούζι, παντζάρι), συμπεριλαμβανομένων συσκευασμένων λαχανικών στον ατμό, (ii) γαλακτοκομικά/ τυροκομικά και ιδιαίτερα γιαούρτι και φέτα, (iii) ξηροί καρποί (π.χ. φυστίκι Αιγίνης), (iv) προϊόντα κρέατος όπως γύρος, (v) πίτες και (vi) σνακ. Επιπλέον, η ανεπτυγμένη τουριστική βιομηχανία της Κροατίας παρουσιάζει ευκαιρίες για αυξημένη ζήτηση σε *premium* προϊόντα τροφίμων.